

Teesis

2018–2019 / 1 (82)

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
Kalvarijų g. 325
LT - 08420 Vilnius
tel. (8-5) 2701602
www.seminarija.lt

 www.facebook.com/Vilniausseminarija/

Pastores dabo vobis

Su viltimi žvelgiu į Jus, brangūs Šv. Juozapo seminarijos klierikai, besiruošiantieji perimti estafetę iš mūsų, jau pagyvenusių kunigų, ir drąsiai einantys skelbti Kristaus Gerosios Naujienos pasauliui.

Bažnyčiai ir pasauliui labai reikia jūsų entuziazmo, – sakė Sinodo Tėvai viso pasaulio jaunimui.

Šie žodžiai skirti ir Jums, kuriuos Viešpats šaukia skelbti Jo Evangelijos nuolat besikeičiančioje visuomenėje, kur vyrauja individualizmas, rūpinimasis vien žemiškais, materialiniais dalykais, greitai pasiekiamos sėkmės, malonumų ieškojimu... O nepasiekus tikslo, neišpildžius svajonėms, gimsta nusivylimas, nerimas, baimė dėl ateities.

Neužmirškite, kad Jūs esate visų tų abejojančių, ieškančių, nusivylusių, pasimetusių ir pažeistų žmonių bendrakeleiviai. Eikite jų ieškoti, eikite į žmones. Būkite misionieriai, nešantys Kristų, kuris yra tikrasis Kelias, Tiesa ir Gyvenimas.

Gal pasijusite tyruose šaukiančiu balsu? Tačiau niekada nenuleiskite rankų, nepraraskite drąsos, – visu savo gyvenimu liudykite tikėjimo džiaugsmą, neišblėstančią viltį, neškite gailėtingąją meilę kiekvienam sutiktam žmogui.

Nebijokite! Eikite ten, kur labiausiai trūksta meilės, kur vargas, kančia neviltis, – nuneškite Ten Gelbėtojo Kristaus meilę.

Gal paklauskite, kaip išlaikyti apaštalo aistrą, užsidegimą, misionierišką dvasią? Yra tik vienas kelias: meilės vienybė su Kristumi, kuris apaštalus vadina savo draugais ir juos ragino: pasilikite mano meilėje, įspėdamas juos: nuo manęs atsiskyre, jūs nieko negalite nuveikti (Jn 15,5).

Kasdienės liturginės valandos, o ypač vidinė malda – tai intymus pokalbis su Viešpačiu, su savo Draugu, kuriam rūpi Jūsų gyvenimas, jūsų vargai ir džiaugsmai, kuris nori nuolat būti su Jumis ir veikti per Jus. Jis nori paimti Jūsų vargą, nuovargį, abejones ir dovanoti Jums savo artumą ir jėgą.

Tegul niekas neatskirs Jūsų nuo Kristaus meilės (plg. Rom 8,35). Susidūrę su sunkumais, nepasisekimais, drauge su apaštalu Pauliumi kartokite: Aš visa galiu Tame, kuris mane stiprina (Fil 4,13).

Tad būkite maldos vyrai ir Kristaus draugai, kuriuos Jis siunčia gelbėti Jo mylimų žmonių.

Lydžiu Jus savo malda

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis

Turinys

KARDINOLAS AUDRYS JUOZAS BAČKIS Sveikinimo žodis	1
Teesie redakcijos žodis	3
KUN. ANDŽEJ ŠUŠKEVIČ Seminarija – „apie Jėzų susibūrusios apaštalų bendruomenės tąsa“ (PDV 60)	4
PROF. PAULIUS SUBAČIUS – apie Vilniaus seminarijos įkūrimą: tikrai padaryta 95 proc. to, ką buvo galima padaryti	8
KUN. ANDRIUS NARBKOVAS „Taip nebūna, kai žmonės kažką daro patys“	13
T. RENO MARIJA CSJ „Be formacijos tikėjimas yra kaip namas ant smėlio“	16
IRENA ALEKSANDRAVIČIENĖ Iš praeities – į ateitį	19
MONS. ŽYDRŪNAS VABUOLAS Seminarijos pradžia – malonės laikas	22
MONS. VACLAV VOLODKOVIČ IR KUN. JURGIS VITKOVSKI Propedeutinio kurso kūrėjai	26
Istorija	31

Ciarbè Jezui Kristui!

Jūsų rankose naujausias Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikų leidžiamas „*Teesie*“ numeris.

25-eri metai praėjo nuo to momento, kai tuometinis Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis pasirašė dekretą, kuriuo skelbiamas Vilniaus kunigų seminarijos atkūrimas. Šiandien esame laimingi, galėdami retrospektyviai pažvelgti į šį didelį darbą. Nueitas nelengvas kelias ir jis dar tęsiasi. Kiekvienas seminarijos studentas, dėstytojas ar darbuotojas prisideda prie seminarijos istorijos kūrimo.

Rengdami šį „*Teesie*“ numerį, labiausiai norėjome atskleisti seminarijos atkūrimo etapus, asmeniškai patirtis ir asmenybes, be kurių šiandien sunkiai būtų įsivaizduojama Vilniaus kunigų seminarija. Patys su jais susitikome ir kalbinome, todėl žurnale daug interviu. Tačiau visų jų atsiminimai kreipia į vieną žmogų, šio didelio darbo organizatorių. Būtent dėl šios priežasties viršeliui pasirinkome Jo Eminencijos kardinolo Audrio Juozo Bačkio fotografiją seminarijos koplyčioje.

„Duosiu jums ganytojų pagal savo širdį“ (Jer 3,15), – ši eilutė geriausiai nusako Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija. Gyvename viltimi, kad visos seminarijos kūrimui skirtos pastangos pasiteisins naujų kunigų, panašių į Kristų. Neabejotinai ši viltis vedė seminarijos atkūrėjus, įkvėptus šventojo popiežiaus Jono Pauliaus II.

Šie metai Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenei kupini įvairių įvykių, skirtų paminėti atkurtosios Vilniaus kunigų seminarijos 25-mečiui. Sukaktuviniai renginiai, parodos ir mokslinės konferencijos yra tarsi dovanos visiems, kam brangus seminarijos atkūrimas. Tegu šis kuklus leidinys tampa dar viena maža dovana tai vietai ir bendruomenei, kurioje rengiamės būti ganytojais pagal Jo širdį.

„Teesie“ redakcija

Mantas Jakštas, Aleksandr Romanovski ir Linas Braukyla

Kun. Andžej Šuškevič
Vilniaus šv. Juozapo kunigų
seminarijos rektorius

Seminarija – „apie Jėzų, susibūrusios apaštaly bendruomenės tarsi“ (PDV 60)

Šv. popiežius Jonas Paulius II, 1992 m. rašydamas posinodinį apaštalinį paraginimą, skirtą kunigų ugdymui, šio dokumento pirmu sakiniu parinko Jeremijo knygoje užrašytą Dievo pažadą „Duosiu jums ganytojų pagal savo širdį“ (Jer 3, 15). Jau pačioje dokumento pradžioje popiežius pažymi, kad „Bažnyčia, kaip Dievo tauta, nuolat išgyvena šių pranašiskų žodžių įsikūnijimą“ (*Pastores dabo vobis* 1).

Nors pastaraisiais metais neretai kalbama apie kunigų seminarijų Europoje „tuštėjimą“, tačiau turėtume visuomet prisiminti, kad antgamtinėje plotmėje ne skaičiai ir statistika turi pamatinę prasmę, bet tvirtas tikėjimas, kad Dievas yra ištikimas savo pažadams, o Jo Žodis visoje savo galybėje suspindi ir išsipildo net ir tada, kai, žmogiškai vertinant, atrodytų, viskas vystosi priešinga linkme. Tokio paradoksalaus Dievo veikimo yra apstu Biblijoje. Todėl jei mūsų dienomis kokioje nors geografinėje vietoje ir yra išgyvenamas tam tikras statistinis pašaukimų mažėjimas, tai visai nereiškia, kad Dievo pažadas prarado savo aktualumą ar nustojo galioti. Jokiu būdu ne! Todėl ir šv. Jonas Paulius II, aptardamas „pašaukimų krizę“, aiškiai pabrėžia, kad Bažnyčios atsakymu į tai turėtų būti „visiško pasitikėjimo Šventąja Dvasia aktas“ (*Pastores dabo vobis* 1). Kaip svarbu šio popiežiaus paragavimo neužmiršti ir tokį pasitikėjimo aktą nuolat atnaujinti!

Būtent tokio pasitikėjimo kontekste kviesčiau įsigilinti į šv. Jono Pauliaus II žodžius, kuriais jis apibūdina seminariją. Kai „Teasie“ redakcijos buvau paprašytas parašyti trumpą straipsnelį apie *Pastores dabo vobis*, pirma mintis ir buvo, kad reikia dar kartą atkreipti dėmesį ir priminti, ko gero, gražiausią ir giliausią seminarijos apibrėžimą.

Šešiasdešimtame *Pastores dabo vobis* skirsnyje popiežius sako, kad „seminarija pati savaime yra *pirmykštė Bažnyčios gyvenimo patirtis*“. Nuostabūs žodžiai! Galbūt nelengvai įgyvendinami, tačiau kokie taiklūs ir svarūs! Būtent seminarijoje esu kviečiamas išgyventi ir Viešpaties pažinimo džiaugsmą, ir bendrystės su kitais jausmą, ir karštą (kaip pirmųjų krikščionių) entuziazmą, ir gautosios Šventosios Dvasios galybę. Kas, jei ne seminaristas, turi būti degantis šių dienų liudytojas! Kieno, jei ne seminaristo, veidas turi spinduliuoti žinią – Jėzus gyvas! Seminarijos bendruomenėje patirti ir išgyventi *pirmykštės Bažnyčios gyvenimo patirtį* – tai, šalia kitų dalykų, reiškia išgyventi Emauso mokinių džiaugsmą, drąsą, ryžtą. Seminarijos koplyčios altoriaus puošyboje pavaizduoti keliaujantys Emauso mokiniai, žvelgiantys į Kristų. Kiekvieną kartą kreipdami žvilgsnį į altorių, ant kurio Šv. Mišių metu išgyvenamas slėpinys, paskatinęs nusiminusius mokinius tuoj pat pakilti ir sugrįžti į Jeruzalę,

galime ir turėtume bandyti sužadinti savyje tą džiaugsmingą entuziazmą ir vidinį užsidegimą, kuris ir mus padarys šių dienų apaštalais, misionieriais, liudytojais.

Pasak *Pastores dabo vobis*, seminarija neturėtų būti „laikoma vien išoriniu ir paviršiniu dalyku, tai yra tik gyvenimo ir studijų vieta“, bet seminarija turėtų būti suvokiama kaip „ypatinga bažnytinė bendruomenė, iš naujo išgyvenanti aplink Jėzų susitelkusių Dvylikos patirtį“. Ši Dvylikos patirtis – tai pirmiausia aiškus suvokimas, kad buvau paties Jėzaus pastebėtas ir asmeniškai pakviestas. Iki susitikimo su Jėzumi mūsų gyvenimo istorijos buvo labai skirtingos – panašiai kaip ir apaštalų: skirtingos biografijos, skirtingos patirtys šeimose, skir-

tingi charakteriai, temperamentai, skirtingas išsilavinimas ir gabumai, skirtingi klystkeliai, į kuriuos buvome patekę. Tačiau visus mus suvienijo Jo žvilgsnis ir Jo žodžiais „*sek paskui mane*“. Dvylikos patirtis – tai taip pat ėjimas kartu per Judėjos ir Galilėjos miestelius bei kaimus, klausant Jo Žodžio ir stebint didingus Jo daromus darbus. Dvylikos patirtis – tai taip pat išgąščio ir nežinios patirtis, kai atrodo, kad priešiškos jėgos yra stipresnės, kad jos nugalėjo; kai atrodo, kad visos viltys žlunga ir visa tai, kuo buvo tikėta, dūžta į šipulius. Tačiau Dvylikos patirtis – tai taip pat ir Velykinio džiaugsmo patirtis, kai paralyžiuojantis netikrumas, pasimetimas ir baimė yra įveikiami žvelgiant į Prisikėlusiojo Veidą. Todėl *susitelkti aplink*

Jėzų – tai įsižiūrėti į Jo Veidą, išsakyti Jame ir būtent Jame ieškoti atsakymų, stiprybės, pagodos.

„Seminarija, – toliau tęsia šv. Jonas Paulius II, – tai <...> *keliaujanti auklėjimo bendruomenė*“, kurioje pašauktiesiems suteikiama „galimybė išgyventi tą ugdymo patirtį, kurią Viešpats skyrė Dvylikai“. Pats Jėzus, pašaukęs mokinius, skyrė jiems ypatingą dėmesį – *buvo su jais, mokė juos ir aiškino* jiems Karalystės paslaptis. Toks Jo buvimas ir auklėjimas, be jokios abejonės, apaštalus formavo ir kaip asmenybes, ir kaip bendruomenę. Šioje bendruomenėje netrūko sunkių akimirkų, kai jie tarpusavyje ginčijosi ir nesutarė (plg. Mk 9, 34), kai jautėsi nepriimti ir atmesti (plg. Lk 9, 51-56), kai jiems atrodė, kad pavojus, į kurį pateko, yra neįveikimas (plg. Mk 4, 38). Tačiau visuose šituose išbandymuose apaštalų būrys *buvo kartu su Jėzumi*. Mūsų dienų seminaristai taip pat kviečiami *būti kartu su Jėzumi* visuose savo gyvenimo iššūkiuose ir

išbandymuose. Reikia pasakyti, kad žmogus, atpažinęs savo širdies gelmėje kvietimą „sek paskui mane“ ir išdrįšęs į šį kvietimą atsiliiepti, nors ir palieka „namus, brolius, seseris, tėvą ir motiną“ (plg. Mt 19, 29), vis dėlto nesudegina tiltų, jungiančių jį su praeitimi, su tomis patirtimis, kurios būdingos žmogui – supažintimis, draugystėmis, sėkmėmis ir nesėkmėmis ir netgi su žaizdomis. Visa tai nėra ištrinama ar sunaikinama, bet iškeliami į Kristaus Veido šviesą ir perkeičiami. Panašiai kaip įvairūs daiktai, priklausomai nuo apšvietimo, įgauna įvairių spalvų ir net formų, taip ir žmogiškojo gyvenimo tikrovė įgauna kitokią pavidalą, jei visa tai yra pastatoma į Viešpaties akivaizdą. Kristaus šviesoje viskas atrodo kitaip. O tai, ko gero, ir yra kunigo užduotis bei misija – tiek pačiam įprasti dalykus matyti ir vertinti Kristaus šviesoje, tiek ir kitiems padėti atrasti šį nuostabų ir net stebuklingą gebėjimą. Jėzus, suburdamas aplink save apaštalus ir mus kviečiantis įsilieti

į jo mokinių būrį, moko tikrovę matyti ir vertinti naujomis akimis. Seminarija neabejotinai yra vieta, kur tokio matymo turėčiau siekti, mokytis ir trokšti.

Kaip toliau sakoma *Pastores dabo vobis* 60 skyriuje, „Pačia savo prigimtimi seminarija Bažnyčioje savaip yra apie *Jėzų susibūrusios apaštalų bendruomenės tąsa*; toji bendruomenė klausosi Jo žodžio, rengiasi Velykų patirčiai, laukia Šventosios Dvasios kaip dovanos misijai“. *Būti suburtiems apie Jėzų* – tai labiausiai siektinas dalykas taip pat ir mūsų dienų seminarijose. Suprantama, klierikai turi nemažai įvairių užsiėmimų, pareigų ir atsakomybių – akademinų, pastoracinių ir net elementariausių buitinių, – tačiau esmingiausia ir pamatinė patirtis turėtų būti bendrystė su Tuo, kuris ir šiandien kalba, kuris ir šiandien veikia galingai, daro stebuklus ir uždega širdis! Ši Jo galybė išgyvenama klausantis Jo Žodžio, tad turime skirti laiko ir dėti pastangas, kad šį Žodį išgirstume, suprastume ir priimtume. Patiems prisiliesti prie Žodžio galybės ir gyvybingumo – tai esmiškai reikalinga, kad vėliau, laikui atėjus, su užsidegimu ir tvirtu tikėjimu tą patį gyvybę teikiančią Žodį skelbtume kitiems.

Būti suburtiems aplink Jėzų – tai taip pat būdas nugalėti pagundą žvelgti į kunigystę vien tik kaip į darbą ar atliekamą funkciją. Kaip sakė popiežius Pranciškus Kauno arkikatedroje susitikime su kunigais, vienuoliais ir seminaristais, „[J]ei nenorite būti funkcionieriai, pasakysiu jums vieną žodį – *artumas*! Artumas, buvimas greta. Arti tabernakulio, veidas į veidą su Viešpačiu“. Po to, suprantama, yra uždavinys ir misija būti arti žmonių, bet pirmiausia – ir tai galioja ypač seminarijoje – *susitelkti aplink Jėzų!*

Norėtuši mums visiems palinkėti, kad seminarijos kasdienybėje mes vis labiau išgyventume šį artumą su Jėzumi, kad ši patirtis mus nuolat augintų ir formuotų, ir kad niekuomet mumyse neišblėstų aiškus suvokimas ir tvirtas tikėjimas, kad esame Dvylikos būrio tęsėjai, kuriuos Viešpats išrenka ir ugdo, kad per mus pats galėtų savo mylimus žmones guosti, maitinti, stiprinti ir gelbėti.

Prof. Paulius Subačius

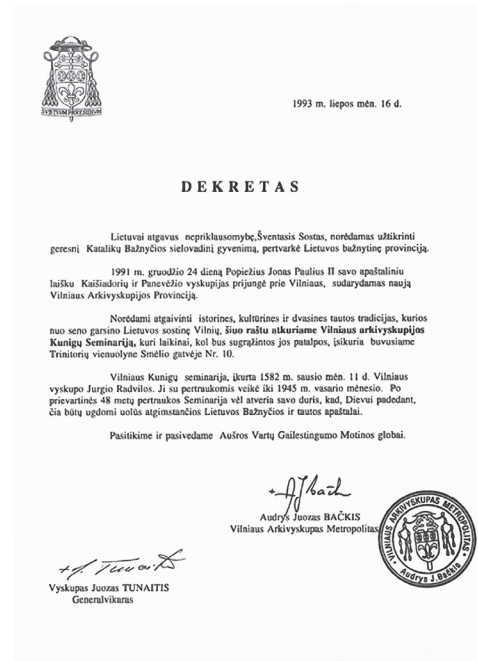
P. Subačius apie Vilniaus seminarijos ikūrimą: tikrai padaryta 95 proc. to, ką buvo galima padaryti

„Atmintis mus daro žmonėmis“, – teigia prof. Paulius Subačius, apibendrindamas pokalbį apie Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos istoriją. Bažnyčios istoriko klausiamo, kaip prasidėjo paskutinis 25 metų seminarijos istorijos etapas, kaip ji buvo kuriama, kokių lūkesčių turėta ir kuo ji galiausiai tapo.

Kodėl buvo atkurta Vilniaus kunigų seminarija?

Pagal Kanonų teisę ir praktiką, vyskupija ne tik turi teisę turėti seminariją, jai tai ir re-

komenduojama. Seminarijas vyskupijos turėję iki okupacijos, tad bandymas jas atkurti – natūralus. Tačiau tuometinis arkivyskupo Audrio Juozo Bačkio motyvas, ko gero, nebuvo tiesiog atkūrimas. Apskritai, Eminencija atkūrimą ne-

vertino kaip didelio gėrio, dažnai mėgino kurti naujas struktūras. Kaune veikusi seminarija kaip ugdymo vieta Vilniaus arkivyskupijos netenkinio. To priežastys buvo dvi: intelektualinė ir moralinė.

Rimtesnius mokslus baigusių žmonių Lietuvoje nebuvo. Darbo Šventojo Sosto institucijose dėka arkivyskupas buvo gerai susipažinęs su situacija: kas ką gali dėstyti, rašyti, kokių

reikia kompetencijų. Jis visada labai atsargiai sakydavo: „koks tas mano daktaratas“, „joks aš čia ne mokslininkas“ ir t. t., bet jis buvo „labai daktaras“, palyginti su visais tais, kurie tuo metu turėjo akademinį laipsnį. Ne todėl, kad tie žmonės buvo intelektualiai nepajėgūs, tiesiog savarankiško skaitymo ar pagrindinių studijų deramam išsilavinimui įgyti nepakako.

Intelektualinio seminarijos lygio kėlimo siekis matomas iš to, kad arkivyskupas kvietė prelatą prof. Antaną Rubšį būti rektoriumi. Jis pasirinko labiausiai išsilavinusį, aukščiausią akademinę poziciją turintį žmogų, kurį, be to, gerai asmeniškai pažinojo. Kai prel. Rubšys

Kertinio seminarijos akmens pašventinimas 1997 m. kovo 4 d.

atvažiavo į Lietuvą, visi pamatė, koks jis geras dėstytojas, šiltas žmogus, moka pajuokauti: vis paminėdavo, kiek kartų Dievas Šventajame Rašte juokauja. Prelatas labai tiko rektoriaus pozicijai, bet Šventojo Rašto vertimas ir sveikatos problemos lėmė, kad imtis pareigų negalėjo.

Iš Jo Eminencijos susirašinėjimo su prelatu Rubšiu aiški ir antra seminarijos sostinėje atkūrimo priežastis. Tai, paprastai pasakius, pašlijusi moralė Kauno kunigų seminarijoje. Buvo matomas pataikavimas, susijęs su prioritetų teikimu dėl homoseksualios orientacijos, seminarijos vadovybėje liko dirbti akivaizdžiai buvusių sovietų agentų. Kalbu labai formaliai ir

Kertinio seminarijos akmens pašventinimas 1997 m. kovo 4 d.

priežasčių nesvarstau: nei amžiną atilsį kardinolo Sladkevičiaus, nei arkivyskupo Tamkevičiaus laikysenos priežasčių. Jos tikrai sudėtingos ir per trumpą laiką nepaaiškinamos. Bet priežastys šiuo atveju nesvarbios, tiesiog tokia situacija Kauno seminarijoje arkivyskupui Bačkiui buvo nepriimtina.

Kokios seminarijos siekė arkivyskupas A. J. Bačkis?

Kaip tuometinis arkivyskupas patyrė, po nepriklausomybės atgavimo daugeliu atveju Lietuvos kunigų mąstymas nebeatitiko Bažnyčios veikimo laisvės sąlygomis galimybių: bendradarbiavimo, atsivėrimo pasauliui, supratimo, ką reikia tikrai būti Visuotinės Bažnyčios dalimi. Vienintelis būdas siekti ilgalaikių pokyčių, o ne tik spręsti dienos problemas, buvo įkurti seminariją, visai kitais pagrindais vadovautis rengiant kunigus, kitaip atrinkti kandidatus.

Buvo siekiama aukšto intelektualinio lygio, bet vis dėlto akcentuotas ne mokymas, o ugdymas. Man atrodo, kad nepavykus pritraukti prel. Rubšio tapo akivaizdu, jog kažin ko čia vietoje akademinė prasme sukurti nepavyks. Žmones reikia ugdyti, o gabius siųsti į Romą. Žmonių studijuoti išvažiavo daug, faktiškai visi, kurie galėjo: visiems rado stipendijas, kur gyventi, ką daryti. Taigi mąstyta taip: pirmiausia kandidatai turi būti motyvuoti, žinoti, ką daryti, rasti savo pašaukimą, o tada intelektualinis ugdymas vienu ar kitu būdu ateis.

Arkivyskupas bendrauja su klierikais

Per visą dvidešimtmetį mačiau tokią arkivyskupo nuostatą: žmogus gali nebūti stebuklingai intelektualus, bet turi būti aišku, kad jis yra savo vietoje, kad jo išsilavinimas, pasirengimas atitinka užimamą poziciją. Svarbiausia, kad nebūtų imitacijos. Būtent veidmainystę atvirai kritikuoja popiežius Pranciškus, Bažnyčios viduje sukeldamas įtūžį ir isteriją. Ši imitacija, šis prasilenkimas tarp lygių, tas vaidinimas to, kuo nesi, ko negali ir ko neišmanai – anuomet tai labiausiai „žudė“. Tokia nuostata arkivyskupas tarsi sakė seminaristams: jus gerbs ne dėl postų ir laipsnių, o už tai, kad jūs žmonės, kad atvirai kalbate, kad stengiatės daryti, ką galite, dėstyti, kaip galite.

Gerai pamenu pirmąjį seminarijos kursą, ne kartą ėmiau interviu tame kariniame miestelyje. Pirmieji seminaristai, vicerektorius taip ir sakė: mes čia kuriame bendruomenę. Kartu kalbamės, kartu meldžiamės, kartu valgyti darome ir tiesiog bandome susigyventi. Paskui bus studijos. Iš principo seminarija turėjo būti įkurta, nes kitaip Eminencija nebūtų galėjęs realizuoti vyskupijos pertvarkymo plano.

Ar matytumėte dar kokį nors svarbų vėlesnį posūkį seminarijos istorijoje?

Laikas atskleidė, kad seminarijai, kaip ir visai Bažnyčiai Lietuvoje, teko pergyventi labai sudėtingą visuomenės transformaciją. Palyginti su kitais vyskupais, seminarijos atžvilgiu Jo Eminencija turėjo mažiausiai optimizmo, bet ir jis, žinoma, tikėjosi dvigubai daugiau, pirmiausiai dėl pašaukimų. Tie beveik trys šimtai seminaristų, kurie nepriklausomybės pradžioje mokėsi Kaune, atrodė kažkas ypatinga. Esant tokiam skaičiui kandidatų, niekas tuo metu tikrai negalvojo, nors ir nuspėjo entuziazmą nulsčiusiant, kad gali būti blogiau nei sovietmečiu, kad pašaukimų faktiškai gali nelikti.

Niekas nesuvokė, kaip giliai transformuoosis posovietinė visuomenė, kaip tai paveiks religines bendruomenes, žmonių tikėjimą. Niekas negalėjo prognozuoti, kad sovietmečiu sukurta visuomenė bus dekonstruota iki nulio ir jei kas rasis – tai naujai. Nors tai vadinama transformacija, iš

tikro, egzistavę socialiniai ryšiai buvo visiškai sugriauti. Dabar sakyčiau, kad transformacija net ir neįvyko. Todėl mūsų visuomenėje matomas kitiems kraštams nebūdingas pokytis (turiu galvoje Europą, Aziją ir kitur) – dvasininkas prarado bet kokį socialinį kapitalą.

Išorinės, socialinės motyvacijos eiti į kunigus neliko. Žiūrint sociologiškai – kalbu atvirai – vis tiek dalis žmonių į seminariją eina dėl socialinio kapitalo. Ir tai net ne turto, o reikšmės visuomenėje klausimas. Galime labai gražiai kalbėti apie evangelinius motyvus, bet gyvename šioje žemėje, ir pats Šventasis Raštas kalba apie šios žemės netobulumą. Reikia priimti faktą, kad ryžtis kunigystei pastūmėja ir žemiškos paskatos. O jos Lietuvoje praktiškai pradingo. Todėl ir kandidatuoja tik vienetai. Vien evangelinių motyvų vedamų žmonių nėra ir negali būti daug.

Taip pasikeitus visuomenei žmonės turi ieškoti pašaukimo, o ne lipti bažnytinėmis socialinėmis pakopomis, tai yra „pripirasti būti“ prie altoriaus. Skirtingai nei daugumoje vyskupijų, kur daugiausia dėmesio skirta patarnautojams, Vilniuje buvo ieškoma kitų būdų ugdyti pašaukimus. Tai skamba labai drastiškai – pavojinga vidury žiemos atidaryti langus ir žiūrėti, kas bus. Visgi mums nereikia klapčiukų, šių dienų pasaulyje jie neturi ką daryti. Nuo tokių Bažnyčios tik tuštėja. Reikia kitokių kunigų. Bet tuomet reikia nusiauti raudonus ar baltus batus ir apsiauti juodus, kaip Pranciškus.

Kauno ir Vilniaus seminarijas lyginote kaip dvi skirtingas trajektorijas. Ar manote kad skirtingumas išliks?

Tai yra sisteminis dalykas, turbūt todėl kanonų teisėje ir sakoma, kad kiekviena vyskupija, jei gali, turi turėti savo seminariją. Žmogus yra netobulus ir vien dėl to negali visiems tikti. Jokia dvasingumo tradicija netinka visiems, dėl to nėra vienos vienuolijos, nėra vieno dvasinio mokymo, nėra vienos charizmos. Faktas, kad čia mokėsi žmonių iš kitų vyskupijų ir iš šios vyskupijos kandidatai išėjo kitur, rodo, kad žmonės ieško savo kelio ir nebūtinai į tai reikia žiūrėti tik negatyviai.

Turbūt svarbiausias klausimas yra šis – ar Vilniaus seminarija savo užduotį atliko?

Kokia dabartinė kunigija? Tokia, kokia ir Lietuva. Aš sakyčiau, kad seminarija iš turimų kandidatų padarė geriausia, ką tokiomis sąlygomis galėjo. Įdėtos maksimalios pastangos, o žmonės ateina iš savo šeimų, iš savo visuomenės ir savo mokyklų.

Atsimenu tikrą anekdotą. Priėmimo komisija mato, kad kandidato pažymėjime iš visų disciplinų ketvertai – mažiausias teigiamas pažymys. Pirmą mintis, kad atestatas suklasztas. Paskambinus į mokyklą paaiškino, kad jis tikrai visiškai nieko nemokėjo, bet „toks geras berniukas“. Na, to kandidato nepriėmė. Tačiau ką daryti, jei tokie žmonės ateina?

Daug kas mini Arso kleboną, bet Arso klebonas buvo vienas toks. Neraštingas kunigas gali būti labai geras, bet tai tik išimtis. Žmogus yra vientisas – jam būtinas dvasinis ir intelektualinis brendimas. Seminarija negali per kelierius metus atlikti gimnazijos ir dvasinio formavimo darbo, negali išmokyti specialiųjų mokslų ir pan. Ir vis dėlto, nepaisant daugybės blogybių, manau, kad tikrai padaryta 95 proc. to, ką buvo galima padaryti.

Ar seminarija tapo tokiu intelektualiniu centru, kokių galėjo tapti?

Ji nėra intelektualinis centras, nes tokiame reikia bent kokių septynių intelektualų. Tokios jų

koncentracijos čia niekada nebuvo. Pavyzdžiui, kunigas prof. Vidas Balčius buvo inkardinuotas Vilniaus arkivyskupijoje. Galėjo Eminencija jam pasakyti eiti dirbti į seminariją, niekas nebūtų galėjęs paprieštarauti. Bet Eminencija yra Visuotinės Bažnyčios žmogus tikrąja to žodžio prasme, todėl klausė: o ką mes atiduosime Visuotinei Bažnyčiai? Tiek daug iš jos gavome, turime kažką ir atiduoti.

Buvo gal dar vienas kitas žmogus, kurį buvo galima „priiršti“ prie seminarijos. Bet aišku, kad seminarija pirmiausia yra ugdymo vieta. Akademinių studijų vyksta kitur. Kadangi tai aukštoji mokykla, valstybė reikalauja vykdyti atestacijas ir t. t., dėl to atliekamas minimalus akademinis darbas, leidžiamas ir žurnalas, dėl kurio nėra labiau gėda nei dėl kitų Lietuvos žurnalų. Tai nėra gerai matoma, žibanti šviesa, bet tvarkingai suredaguotas, nėra žemiau europietiško vidurkio. Apskritai, Lietuvos humanitariniuose moksluose pasaulinių aukštumų nėra.

Ar dabar, kai jau Vilniaus šv. Juozapo seminarijos didieji atkūrimo darbai baigti, mums turėtų būti svarbi seminarijos istorija nuo pat jos įkūrimo? Ar svarbu save įvardyti kaip tos pačios institucijos tęsėjus nuo 1582 m.?

Atmintis mus daro žmonėmis – gyvuliukai atminties neturi. Tai nereiškia, kad visi turi žinoti kažkokias datas. Svarbiau už pačią seminariją tai, kad ji – Vilniaus arkivyskupijos istorijos sudėtinė dalis. Kiek ši seminarija yra Vilniaus arkivyskupijai būdingos krikščioniškos tapatybės dalis, tiek ji turi atsiminti šitą ir visas kitas seminarijas: ir senąją, ir vyriausiąją, kuri vėliau tapo akademija ir buvo iškelta į Peterburgą, ir Alumnatą, skirtą unitų mokymui ir ugdymui. Visa tai reikia atsiminti, bet stiprybė kyla iš šiandieninės veiklos, o atmintis tiesiog daro žmonėmis. Tačiau, jei neatsimeni, kas buvo prieš du šimtus metų, kaip gali atsiminti, kas buvo prieš du tūkstančius?

Simbolinio rakto įteikimas arkivyskupui metropolitui A. J. Bačkiui

Kun. Andrius Narbekovas

„Taip nebūna, kai žmonės kažką daro patys“

Baigęs tarpdiezezinę Kauno kunigų seminariją, ir vos spėjęs įsitraukti į sielovadinį darbą Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, Kun. ANDRIUS NARBKOVAS sulaukė netikėto tuometinio Vilniaus arkivyskupo metropolito Audrio J. Bačkio pasiūlymo – užimti atkuriamos Vilniaus kunigų seminarijos vicerektoriaus pareigas. 1993 metai, kai buvo atkuriamas Vilniaus kunigų seminarija, kunigui Andriui Narbekovui buvo iššūkių ir naujų atradimų metai, apie kuriuos jis mielai sutiko pasidalyti su visais „Teesie“ skaitytojais.

Kunige Andriau, kokia buvo Jūsų nuomonė apie Vilniaus kunigų seminarijos atkūrimą?

Išgirdę apie arkivyskupo Bačkio planus atkurti Vilniaus kunigų seminariją, visi labai džiaugiamės, buvo daug pozityvumo, juolab kad tuo metu į seminariją stojančiųjų skaičius buvo gerokai didesnis nei dabar. Tuo metu Kaune mokėsi Vilniaus klierikai irgi mielai būtų studijavę Vilniuje veikiančioje seminarijoje. Kalbant bendrai, turėjome daug optimizmo ir užsidegimo.

Buvote šviežiai baigęs Kauno kunigų seminariją, ar jau daug spėjote apmąstyti?

Tiesa sakant, apmąstymui laiko neturėjau. Baigęs Kauno kunigų seminariją, buvau paskirtas

į arkikatedrą vikaru, vos po mėnesio arkivyskupas pradėjo užsiminti apie mano galimybę prisijungti prie atkuriamos Vilniaus seminarijos darbų. Pradžioje praktiškai nebuvo nieko, nei žmoniškų, nei materialinių resursų, reikėjo viską pradėti beveik nuo nulio. Visgi Arkivyskupui stengtis labai nereikėjo, nes man ir pačiam atrodė, kad tai tikrai reikalingas ir svarbus darbas. Tad po arkivyskupo pasiūlymo ryžausi tam dalykui.

Žinote, kokio masto tai darbas? Ar galėjote daugmaž nujausti?

Aš galėjau tik lyginti su tuo, kaip buvo Kaune. Būdamas klieriku vienaip mačiau seminarijos gyvenimą, santykius, bendravimą, darbus, tad man atrodė, kad įdomu bus pasižiūrėti į darbą seminarijoje iš kitos pusės, iš vidaus. Atėjau iš vienos seminarijos, kurioje jau turėjau tam tikrą suvokimą, kas yra seminarija, matymą to, kas galbūt galėtų būti geriau ar truputėlį kitaip.

Atkūrus Vilniaus seminariją, pradžioje mes net neturėjome kur gyventi. Pirmasis naujos seminarijos bendruomenės mėnesis prabėgo Birštone, tik vėliau sugrįžome į atgautas patalpas Antakalnyje, kurios buvo be galo apleistos. Kartą turėdavome atsikovoti metrą po metro, kaip kokiam fronte. Turėjome galvoti, kur įsikurti, kur

padaryti vieną ar kitą reikalingą patalpą, viską sprenddavome su tuo metu buvusiais klierikais. Kitaip sakant, tai buvo bendro darbo, labai gero bendro darbo metai. Ypač pirmieji.

Iš kur sėmėtės žinių kaip organizuoti bendrą darbą ir gyvenimą? Kauno seminarijos pavyzdys? Arkivyskupo pasiūlymai ir idėjos? O galbūt Bažnyčios dokumentai?

Aš manau, kad tokiais atvejais nesėdi ir dokumentų neskaitai. Nemanau, kad dokumentai yra tai, kas gali parodyti kelią, kuriuo turi eiti. Esi su konkrečiais žmonėmis, konkrečioje vietoje. Žinoma, aplink mus buvo išmintingų žmonių, kurie mums padėjo: prof. Juraitis, prof. Rubšys. Tai buvo žmonės, kurie daugiau davė savo žiniomis ir patarimais, patys negalėdami būti šalia. Viskas vyko labai paprastu būdu: kaip ėjo, taip ir ėjo. Niekas man prožektoriumi nepašvietė ir neparodė, kaip turiau eiti, paprasčiausiai kasdien sprendėme problemas, kasdien kalbėjomės, kiekvieną dieną galvojome, kaip mums čia esamomis sąlygomis susikurti gyvenimą, kad visiems būtų gerai. Visą laiką tokia mintimi ir gyvenome ir manau, kad mums visai neblogai sekėsi.

Dar daugiau, jeigu aš jums pasakysiu, tai jūs iš viso nepatikėsite, bet tuomet tikrai jautėsi, kad čia yra kažkieno ranka, ne žmogaus ranka. Taip nebūna, kai žmonės kažką daro patys. Šia prasme, buvo daug malonės, kuri tikrai neatėjo iš mūsų išminties arba mūsų sugebėjimų. Tiesiog kažkas buvo.

Kai kurie kunigai liudija, kad pirmieji metai buvo labai šviesūs: aplink griuvėsiai, o seminarijoje ypatinga dvasia

Aš labai pritariu tokiai minčiai. Iš tiesų tuo metu reikėjo padaryti daug dalykų vien tam, kad būtų sukurtos nors minimalios gyvenimo sąlygos. Tačiau tai inspiravo bendrą mūsų visų darbą, visi kartu sprendavome ir žinojome, ko mums reikia, kur ir ką darysime. Iš pradžių turėjome vieną auditoriją kurioje vykdavo paskaitos, o vėliau švęsdavome Šventąsias Mišias. Paskui, kai atsirado koplyčia, mums buvo didelė šventė. Kaskart, kai atgaudavom kokią nors patalpą, kai ką nors sutvarkydavome, jausdavome didelį pasididžiavimą, kad atlikome tai visi kartu. Mokėmės džiaugtis mažais dalykais. Tuo metu tikrai jautėsi stipri bendruomenės dvasia, panaši į tą, kuri turi būti šeimose.

Pradžioje vienas didžiausių rūpesčių buvo užtikrinti elementarias buitines sąlygas, kad žmogus galėtų normaliai gyventi ir nieko netrūktų. Žinoma, neužtenka tik pavalgyti ar panašiai, labai svarbus geras bendras klimatas. Visi lygūs, visi darbuojasi, nėra išskirtinių ar privilegijuotų klierikų. Pirmieji metai buvo tokie. Viskas vykdavo tarsi savaime. Įdomu prisiminti, kad kartą per savaitę mes darydavome tokius pasikalbėjimus, susirinkdavome visi koplyčioje, susėsdavome ratu ir šnekėdavomės, – ir šnekėdavome taip, kaip reikia šnekėti, be baimės, atvirai, visa tai, kas „ant dūšios“. Klierikai nebijojo, kad už vienus ar kitus pasisakymus gali būti išmesti ar kažkaip nubausti. Mano supratimu, tai buvo dideli dalykai, kurie vyko ir kurių apčiuopti tarsi negali, bet jie tokie buvo iš tikrųjų.

Kokį kunigą suformuoti jums atrodė svarbiausia?

Aš visada galvoju, kad pirmiausia klierikas turi neprarasti tų savybių, kurios yra būdingos kiekvienam žmogui. Kunigas visų pirmiausia yra geras žmogus, o į tai sutelpa labai daug, kaip, pavyzdžiui, kito žmogaus supratimas, nekaltinimas, atjautimas, ryšio su žmonėmis kūrimas. Žinoma, galima pasiskaityti įvairių knygų, dokumentų ir pamatyti, ko iš kunigo yra norima, bet dažniausiai ten aprašytų dalykų nematome, kai realiai apsižvalgome aplinkui. Kartais tie žmonės, kurie mažiau vadovaujasi visomis instrukcijomis ir knygų straipsniais, galbūt geresnį pavyzdį gali parodyti, nei mes įsivaizduojame.

Ar po dvejų metų, praleistų Vilniaus kunigų seminarijos vicerektoriaus pareigose, vėliau galvojote, kad jūsų keliai vis ves ir ves į seminariją?

Po dvejų metų aš išvažiuavau studijuoti. Kai išvažiuoji studijuoti, tai natūraliai tikiesi, kad galėsi gautas žinias perduoti kitiems. Studijų metu įsigytas mokslinis laipsnis asmeniškai man, mano žinojimui visiškai nereikalingas. Važiuodamas galvojau ir tikėjaisi, kad mano įgytas žinias bus galima panaudoti.

Ko palinkėtumėt dabartiniams klierikams iš savo patirties seminarijoje ir kunigiškoje tarnystėje?

Kai esi klierikas, tai atrodo, kad ir tas blogai, ir tas blogai, daug dalykų netinka, matai kunigus, kurie, atrodo, ne tokie turėtų būti. Tokiu atveju, viskas labai paprasta ir aišku – pats turi būti kitoks. Linkėčiau, kad tą viziją, kurią kiekvienas turi, išlaikytumėte. O jūs tikrai ateinate su idealistinėmis nuotaikomis. Reikia žiūrėti į gyvenimą truputį realiau, bet vis dėlto idea-

lizmo nustumti į šalį nereikėtų, nes tada viskas labai sunku pasidaro. Tu gali prisidėti prie to, kad gyvenimas kažkokiu būdu būtų geresnis.

Svarbu sugebėti išlikti laisvam, arba išlaikyti tam tikrą savo laisvę. Nesupraskite klaidingai: laisvė, kad niekas tavęs negąsdintų, kad niekas tavęs nestumdytų, kad turėtum savo nuomonę, kad nebūtum verčiamas daryti to, kas tau nepriimtina, ir panašūs dalykai. Jeigu tu viduje turi išlaikęs savo vidinę laisvę, sąžinės laisvę, tai, aš manau, kad viskas bus gerai.

Mano giliu įsitikinimu, kiekvienas iš jūsų turėtumėte galvoti, kad esate neverti kunigystės. Jeigu turėsite tokią nuostatą, tai jau bus neblogai.

1995 m. seminarijoj viešėjo Vatikano Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos prefektas kardinolas Pio Laghi.